

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу

Римми Володимирівни Нога

«КОНЦЕРТ ДЛЯ ВАЛТОРНИ З ОРКЕСТРОМ К. ПЕНДЕРЕЦЬКОГО: ДОСВІД ВИКОНАВСЬКОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ»

(науковий керівник – кандидат мистецтвознавства, ст. викладач І. О. Палій)

Магістерська робота Нога Р. В. присвячена одному з найпоказовіших явищ сучасного валторнового репертуару – Концерту для валторни з оркестром Кшиштофа Пендерецького «*Winterreise*» (2008), який репрезентує пізньостильовий синтез композитора та висуває підвищені вимоги до виконавської майстерності соліста й ансамблево-оркестрової координації. Актуальність теми обґрунтована як загальною еволюцією валторнового концерту другої половини ХХ – початку ХХІ століття (розширення технічного та тембрового ресурсу інструмента, розвиток «тембрової драматургії»), так і конкретно науково-практичною потребою: недостатньою представленістю в українському музикознавстві системних досліджень виконавських інтерпретацій творів польських композиторів та дефіцитом вітчизняного виконавського досвіду реалізації цього концерту.

Мета роботи – системне представлення Концерту для валторни з оркестром К. Пендерецького у контексті виконавської інтерпретації – конкретизована через комплекс завдань, що охоплюють: історико-стильовий контекст валторнового мистецтва; місце жанру концерту в творчій еволюції композитора; аналіз твору з визначенням жанрово-стильових і драматургічних параметрів; порівняльний аналіз трьох виконавських версій за уніфікованими критеріями; формування практичних рекомендацій для виконавця. Об'єкт і предмет сформульовано коректно, логіка дослідницького напрямку – від історико-органологічного підґрунтя до перформативного аналізу – послідовна та методично виправдана. Робота має чітку композицію: Вступ, три Розділи з підрозділами, загальні Висновки,

Список використаних джерел. Заявлена повнота структури відповідає обраній меті.

Розділ 1 «Історичні шляхи розвитку валторни від початку виникнення до сьогодення» формує історико-органологічну опору дослідження: від витоків і барокового етапу до класицизму/романтизму й сучасних тенденцій ХХ–ХХІ століть. Сильною стороною розділу є поєднання органологічних змін (конструкція, мензура, техніка *hand-stopping*, стандартизація подвійної валторни) з естетикою тембру та виконавськими практиками (педагогічні школи, репертуарні вектори, розширені прийоми), що забезпечує цілісне бачення інструмента як «художньої системи».

Розділ 2 «Композиторський стиль Кшиштофа Пендерецького: біографічні передумови та драматургія концерту для валторни з оркестром стильовим і структурно-функціональним аналізом. Аналітичний виклад містить конкретні виконавські орієнтири (темпоритмічна стратегія, темброві контрасти, баланс із оркестром тощо), що підсилює практичну цінність.

Розділ 3 «Виконавські інтерпретації концерту для валторни з оркестром К. Пендерецького» є найбільш прикладним сегментом і, фактично, ядром дослідження. Важливо, що порівняння обраних авторкою виконавських версій Р. Влатковича, К. Явуркової та Дж. Монтоун здійснено за наперед визначеними критеріями (темпо-ритм, фразування/артикуляція, динаміка, каденції, баланс, інтонаційно-темброві стратегії). Авторка не обмежується описом «вражень», а намагається типологізувати інтерпретаційні моделі: раціонально-текстоцентричну (Влаткович), рефлексивно-вокалізовану з більш вільною агогікою (Явуркова), та дисципліновано-текстоцентричну з рельєфною макродраматургією темпових полюсів (Монтоун). Додатковою перевагою є залучення інтерв'ю з Р. Влатковичем як емпіричного матеріалу, що поглиблює розуміння виконавської реалізації.

Джерельна база є достатньо репрезентативною й включає праці з історії та методики гри на валторні, органології, жанрово-стильової проблематики, дослідження творчості К. Пендерецького, а також нотний текст і аудіо/відеозаписи. Методологічний інструментарій (історичний, біографічний, жанрово-стильовий, структурно-функціональний, інтерпретаційний, системний методи) підібрано відповідно предмету дослідження; його застосування в роботі загалом послідовне.

Заявлена наукова новизна має підстави: у роботі систематизовано перформативний аналіз «*Winterreise*» на основі порівняння провідних інтерпретацій; уточнено драматургічні параметри твору та показано роль множинних каденцій як формотворчих вузлів; сформовано низку практичних виконавських рекомендацій (темпові «коридори», штрихова ієрархія, темброві контрасти, баланс соліста й оркестру, витривалість амбушура). Практична цінність очевидна: матеріали можуть бути використані в курсах спеціального класу валторни, ансамблю/оркестрового класу, історії виконавства, а також у підготовці концертних програм і методичних розробках для студентів.

Робота Нога Р. В. справляє цілісне й позитивне враження, однак можна висловити кілька зауважень рекомендаційного характеру:

1. На думку рецензента було б корисно підсумувати результати аналізу інтерпретацій у вигляді короткої узагальнюючої матриці (наративної або табличної) з фіксацією ключових параметрів (темпова стратегія, артикуляційний профіль, роль вібрато, підхід до каденцій, баланс з оркестром). Це підсилить «прикладну навігацію» для виконавця.

Порівняльний аналіз у Розділі 3 часто спирається на описові характеристики звучання; додаткове посилення аргументації конкретними посиланнями на ключові епізоди партитури (реперні цифри/такти) зробило б висновки ще більш верифікованими.

Наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки, мають характер побажань і можуть бути враховані у подальшій науковій роботі

авторки.

Запитання:

1. Чи впливають на інтерпретації Концерту для валторни К. Пендерецького національні виконавські школи? Якщо так, поясніть, яким чином?
2. Які труднощі під час виконання твору можуть виникнути у балансі соліста з оркестром і як їх вирішувати?

Отже, магістерська робота «Концерт для валторни з оркестром К. Пендерецького: досвід виконавської реалізації» є цілісним дослідженням з актуальною темою, виконаним на належному науковому рівні, і заслуговує на високу оцінку. Зміст роботи відповідає вимогам, що висуваються до магістерських досліджень за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», а її авторка Нога Римма Володимирівна заслуговує на присудження кваліфікації магістра.

Кандидат мистецтвознавства,

Олександр Дубка

доцент кафедри оркестрових духових та ударних
інструментів ХНУМ імені І. П. Котляревського